

Metodické odporúčanie

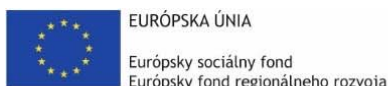
**k posúdeniu plnenia obsahu
individuálneho vzdelávania
v rámci povinného
predprimárneho vzdelávania**

Metodické odporúčanie

k posúdeniu plnenia obsahu individuálneho vzdelávania v rámci povinného predprimárneho vzdelávania

V ŠKOLSKOM ROKU 2021/2022

Vydané Štátnym pedagogickým ústavom v rámci realizácie aktivít národného projektu Profesionálny rozvoj učiteľov (TEACHERS) (ITMS2014+: 312011AUN7), ktorý je realizovaný vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.ludskezdroje.gov.sk www.minedu.sk

Autorky: PhDr. Viera Hajdúková, PhD. (MŠVVaŠ SR), Mgr. Michaela Vargová, PhD. (riaditeľka MŠ)

Vydal: © Štátny pedagogický ústav

Bratislava 2022

OBSAH

1. <u>Hlavné zásady a princípy</u>	4
2. <u>Metódy a formy posúdenia dieťaťa v individuálnom vzdelávaní</u>	6
3. <u>Príloha č. 1 – Vzor určenia obsahu individuálneho vzdelávania</u>	7
4. <u>Príloha č. 2 – Sprievodca cieľmi a obsahom</u>	8
A. <u>Jazyk a komunikácia</u>	8
B. <u>Matematika a práca s informáciami</u>	9
C. <u>Človek a príroda</u>	10
D. <u>Človek a spoločnosť</u>	11
E. <u>Človek a svet práce</u>	13
F. <u>Umenie a kultúra – Hudobná výchova</u>	14
G. <u>Umenie a kultúra – Výtvarná výchova</u>	15
H. <u>Zdravie a pohyb</u>	16

1. Hlavné zásady a princípy

a) Informovať zákonných zástupcov o povinnosti účasti dieťaťa na povinnom predprimárnom vzdelávaní

O tejto povinnosti je potrebné informovať zákonných zástupcov už pri povolení individuálneho vzdelávania dieťaťa súbežne s rozhodnutím o povolení individuálneho vzdelávania. Ideálnym spôsobom je informatívny rozhovor spolu s písomnou informáciou (príloha č. 1) o obsahu individuálneho vzdelávania (príloha č. 2).

V rozhovore majú obidve strany možnosť vysvetliť si prípadné nejasnosti, lepšie porozumieť možnostiam, podmienkam a očakávaniam obidvoch strán. Písomná informácia zabezpečuje uchovanie tejto informácie, na ktorú sa ďalej nadväzuje.

b) Vysvetliť rodičom spôsob tvorby detského portfólia

Materská škola poskytne zákonným zástupcom základné informácie o portfóliu dieťaťa, jeho tvorbe, význame a využití pri posudzovaní plnenia určeného obsahu individuálneho vzdelávania.

c) Podľa možností a záujmu rodičov priebežná komunikácia s rodinou dieťaťa, ktoré má povolené individuálne vzdelávanie

Počas individuálneho vzdelávania môže materská škola na vyžiadanie zákonných zástupcov, poskytnúť pracovné listy, pracovné zošity, s ktorými pracujú deti plniace povinné predprimárne vzdelávanie dennou formou v materskej škole. Taktiež môže zapožičiavať odbornú literatúru a na vyžiadanie poskytnúť aj konzultácie otázok didaktického a metodického charakteru.

d) Včasná komunikácia materskej školy s rodinou; dohodnutie harmonogramu a podmienok priamej účasti dieťaťa na PPV

V závislosti od miery spolupráce a ďalších osobitostí individuálneho vzdelávania konkrétneho dieťaťa materská škola včas informuje zákonných zástupcov o rozsahu, obsahu a podmienkach posúdenia plnenia určeného obsahu individuálneho vzdelávania.

Forma posúdenia (priama účasť na povinnom predprimárnom vzdelávaní, elektronická forma, kombinovaná forma) vždy závisí od mnohých okolností, ktoré každá materská škola posudzuje a berie do úvahy individuálne.

e) Dohodnutie prítomnosti/nepřítomnosti zákonného zástupcu príp. inej osoby zabezpečujúcej individuálne vzdelávanie dieťaťa počas priamej účasti dieťaťa na PPV a jeho/jej úlohy

Ak dieťa materskú školu a jej prostredie dôverne pozná, lebo ju napríklad ešte donedávna denne navštevovalo, prítomnosť zákonného zástupcu nie je nevyhnutná. Ak dieťa prostredie nepozná, odporúča sa realizovať posúdenie v prítomnosti zákonného zástupcu.

f) Oboznámenie zákonných zástupcov s cieľom a obsahom posúdenia: posudzované oblasti, pravidlá posudzovania, metódy a formy posudzovania, použité prostriedky posudzovania atď.

Materská škola zákonných zástupcov prijateľnou formou oboznámi s formami a metódami posudzovania plnenia individuálneho vzdelávania.

g) Časový harmonogram posudzovania prispôsobený individuálnym osobitostiam dieťaťa, podmienkam materskej školy so zámerom zabezpečenia čo najvyššej objektivity posúdenia pri zachovaní psychickej a fyzickej pohody dieťaťa.

Počet dní – určí materská škola na základe individuálneho posúdenia.

Každé dieťa v individuálnom vzdelávaní si vyžaduje individuálny prístup, preto nie je školským zákonom ani vyhláškou o materskej škole ustanovený rozsah posudzovania plnenia povinného predprimárneho vzdelávania. Ten určuje každá materská škola na základe vlastného uváženia.

Počet hodín priamej účasti dieťaťa na posúdení – max 4 hodiny denne; bez zabezpečenia stravy (desiatu si prinesie dieťa z domu).

h) **Personálne zabezpečenie posúdenia určeného obsahu individuálneho vzdelávania**

Nevyhnutná prítomnosť dvoch učiteliek v triede:

- jedna – vykonáva priamu výchovno-vzdelávaciu činnosť s prítomnými deťmi,
- druhá – je úplne sústredená na činnosť s dieťaťom v individuálnom vzdelávaní.

i) **Zásady správneho posúdenia určeného obsahu individuálneho vzdelávania**

- ✓ Posúdenie plnenia obsahu individuálneho vzdelávania materská škola realizuje podľa vopred dohodnutých pravidiel.
- ✓ Využijú sa rôzne prostriedky a formy získania čo najobjektívnejšieho obrazu o aktuálnej rozvojovej úrovni dieťaťa – či dieťa dokáže to, čo by mohlo/malo dokázať.
- ✓ Ide o posúdenie, či sa plní obsah individuálneho vzdelávania určený materskou školou.
- ✓ Ide o posúdenie individuálneho pokroku dieťaťa.

j) **Čomu sa vyhnúť...**

- „testovaniu detí“ a „overovaní“ úrovne osobnostného rozvoja,
- posudzovaniu školskej spôsobilosti dieťaťa (to patrí do výhradnej kompetencie zariadenia poradenstva a prevencie),
- zameraniu sa na „vyhodnocovanie“, či dieťa splnilo/nesplnilo „úlohy“,
- elektronickému posúdeniu bez online činnosti dieťaťa a bez online komunikácie s dieťaťom, len formou doručenia vypracovaných pracovných listov.

2. Metódy a formy posúdenia dieťaťa v individuálnom vzdelávaní

- **Nepriame pozorovanie** (pozorovanie popri iných činnostiach) – odporúča sa využiť v prvý deň posudzovania. Je možné posudzovať celé spektrum spôsobilostí dieťaťa (reč, sociálne zručnosti, úroveň hrubej, jemnej motoriky, úroveň sebaobsluhy)
- **Rozhovor** – s rodičmi, s dieťaťom s cieľom zistenia úrovne reči, kognitívnych schopností, sociálno-komunikačných zručností atď. Rozhovor by mal byť maximálne pološtruktúrovaný, prispôsobený detskému respondentovi, s dodržaním zásad psychohygieny.
- **Priame pozorovanie** (dopredu stanovený cieľ a indikátory) – napríklad pri posúdení úrovne matematickej a prírodovednej gramotnosti, grafomotoriky, pohybových zručností.
- **Produkty detskej činnosti** – napríklad detská kresba, pracovné listy (v rozumnej miere), konštrukcie, výtvary, napr. z modelovacej hmoty atď. Nevyhnutné posudzovať nielen produkt, ale aj proces tvorby, ideálne priamym pozorovaním.
- **Detské portfólio** – po dohode so zákonným zástupcom môže obsahovať produkty detskej činnosti, ale aj zvukové a obrazové nahrávky zhotovené počas individuálneho vzdelávania.
- **Priame aktivity učiteľky s dieťaťom** – poskytujú možnosť nielen posúdiť úroveň výkonu dieťaťa s vopred stanoveným cieľom, ale napríklad aj posúdenie porozumenia reči, inštrukcií, schopnosť spolupracovať s dospelou, schopnosť sústrediť sa primeraný čas na činnosť atď.
- **Hra** – poskytuje možnosti pozorovať hrubú a jemnú motoriku, zrakové aj sluchové vnímanie, grafomotoriku, reč a myslenie, priestorové vnímanie, metakognitívne zručnosti (schopnosť premýšľať a uvedomovať si svoje vlastné činnosti), komunikačné a sociálne zručnosti, ale napríklad aj psychickú odolnosť dieťaťa.

Vhodne zvolená hra v kombinácii s vyššie uvedenými metódami je ideálnou metódou aj formou posúdenia rozvojovej úrovne dieťaťa.

Príkladovce DD.MM.RRRR

Vážená pani
Príkladka Príkladová
Príkladná 12
000 00 Príkladovce

Vec

Určenie obsahu individuálneho vzdelávania

Riaditeľka Materskej školy, Príkladná 3313/13, Príkladovce určuje obsah individuálneho vzdelávania dieťaťa *meno priezvisko* narodeného DD. MM. RRRR nasledovne:

Obsahom individuálneho vzdelávania Vášho dieťaťa je obsah publikácie Povinné predprimárne vzdelávanie – sprievodca cieľmi a obsahom, ktorá je dostupná na: <https://www.minedu.sk/data/att/19766.pdf>.

Vy, ako zákonný zástupca máte možnosť požiadať materskú školu o poradenské služby a metodickú pomoc vo veciach individuálneho vzdelávania príp. aj o poskytnutie pracovných listov a pracovných zošitov pre Vaše dieťa.

Podľa § 28 ods. 6 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zákonný zástupca dieťaťa povinný v termíne a v rozsahu určenom materskou školou zabezpečiť prítomnosť dieťaťa na povinnom predprimárnom vzdelávaní v materskej škole v priebehu mesiaca marec 2022.

O termíne, rozsahu a forme posúdenia plnenia obsahu vyššie určeného obsahu individuálneho vzdelávania Vás bude materská škola informovať s dostatočným časovým predstihom.

S pozdravom

Titul, meno a priezvisko, titul
riaditeľka materskej školy

3. POVINNÉ PREDPRIMÁRNE VZDELÁVANIE:

SPRIEVODCA CIEĽMI A OBSAHOM¹

A. Jazyk a komunikácia

Čo by malo dieťa zvládnuť:

1. Osvojovanie spisovnej a sociálne primeranej podoby jazyk

- ✓ dokáže samé nadviazať rozhovor s dospelými aj deťmi,
- ✓ v priebehu komunikácie primerane reaguje aj na iné ako jazykové signály (t. j. na gestá a mimiku) osoby, s ktorou hovorí; samé dokáže udržiavať očný kontakt pri komunikácii s druhou osobou, hlasnosť svojho prejavu prispôsobuje situácii,
- ✓ v komunikácii s druhou osobou rozpoznáva a používa pravidlá vedenia dialógu (t. j. počúva, keď druhý hovorí, neskáče mu do reči, vezme si slovo prijateľným spôsobom), zohľadní, s kým a s akým zámerom hovorí (rozlišuje medzi tykaním a vykaním, vyjadruje svoje túžby a potreby, poďakuje),
- ✓ v komunikácii používa spisovnú podobu jazyka, správne a zreteľne vyslovuje všetky hlásky a hláskové skupiny.

2. Porozumenie textu

- ✓ prerozpráva známy príbeh, pričom do prerozprávania zahŕňa detaily príbehu, slovnú zásobu, prípadne aj niektoré jazykové vyjadrenia použité v príbehu; pri rozprávaní príbehu sleduje jeho základnú štruktúru (t. j. zmieňuje sa, kde sa príbeh odohráva, aké postavy v ňom zohrávajú svoju úlohu, aké udalosti sú jeho predmetom a prípadne aj, ako sa končí),
- ✓ odpovedá na otázky dospelého, prečo sa konkrétna postava správa spôsobom, akým to opisuje text príbehu, dokáže samé klásť otázky týkajúce sa postavy z príbehu, ktorý mu dospelý číta (prečo konkrétna postava koná určitým spôsobom, prečo sa určitým spôsobom zachovala a aká bola motivácia postavy), ✓ domýšľa si obsahy, ktoré v texte nie sú priamo zmienené alebo mu nie sú úplne známe (napr. si domýšľa významy slov použitých v texte, ktoré dieťa nepozná); predvída, ako bude ďalej pokračovať príbeh, ktorý mu číta dospelý.

3. Utváranie predstáv o písanej reči

- ✓ správne drží knihu pri čítaní, listuje v knihe správnym a šetrným spôsobom (uplatňuje smer otáčania listov v knihe sprava doľava); v texte sa orientuje správnym smerom (sleduje smer čítania textu zľava doprava, zhora nadol),
- ✓ ukáže v texte slovo, vie, že text je zložený z písmen, že skupiny písmen tvoria slová,
- ✓ v rozhovoroch o knihe a čítaní rozumie a používa špecifickú slovnú zásobu, ktorá sa viaže na tvorbu knihy a čítanie (napr. kniha, strana, príbeh, čítať, písať, písmeno, ilustrácia, spisovateľ a ilustrátor a pod.).

¹ Dostupné na: www.statpedu.sk/files/sk/svp/zavadzanie-isvp-ms-zs-gym/materska-skola/metodicke-materialy/sprievodca-cielmi-obsahom.pdf

4. Fonologické schopnosti

- ✓ s pomocou rytmického sprievodu rozčlení slovo na slabiky (t. j. 1 tlesknutie = 1 slabika),
- ✓ dokáže povedať, ktorú hlásku počuje na začiatku slova.

5. Grafomotorické zručnosti

- ✓ zvládne jednoduché grafomotorické prvky vyžadujúce pohyb zápästia (vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky), pohyb dlane a prstov (horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka, ležatá osmička),
- ✓ pri kreslení sedí vzpriamene, drží ceruzku správnym spôsobom a primerane reguluje jej tlak na papier a udržiava primeranú vzdialenosť očí od podložky.

B. Matematika a práca s informáciami

Čo by malo dieťa zvládnuť:

1. Čísla a vzťahy

- ✓ počíta po jednom od 1 do 10 spamäti bez pomoci dospelého a bez zrakovej pomôcky,
- ✓ vymenuje číselný rad do 10 od ľubovoľného menšieho čísla (napr. od tri do desať),
- ✓ na základe pokynu vytvorí skupinu ľubovoľných predmetov s počtom od 1 do 10 manipuláciou i na obrázku kreslením alebo iným označením,
- ✓ spočíta predmety reálne (skutočné) i na obrázku a určí ich počet do 10 slovne, ukáže na prstoch, aj zaznamenaním pomocou bodiek alebo čiarok,
- ✓ v skupine do 6 predmetov určí ich počet bez počítania iba zrakom, alebo iba hmatom, ak predmety nie sú viditeľné,
- ✓ odhadom bez počítania porovná dve výrazne rozdielne skupiny reálnych predmetov (neskôr predmetov na obrázku); svoje zistenie vysloví tak, že povie, v ktorej skupine je viac predmetov (menej predmetov, alebo je v nich rovnako veľa predmetov),
- ✓ porovná dve skupiny reálnych predmetov (neskôr predmetov na obrázku) podľa ich počtu pomocou počítania; svoje zistenie vysloví a zdôvodní (napr. šesť je viac ako štyri),
- ✓ zvládne na pokyn pridať ku skupine a odobrať zo skupiny predmetov určený počet prvkov a vysvetliť, čo sa zmenilo v novej skupine (skupina sa zmenšila, zväčšila),
- ✓ rozdelí skupinu predmetov manipuláciou postupným rozdeľovaním, ale bez počítania, na dve (tri) skupiny s rovnakým počtom. Výsledok rozdeľovania si dokáže overiť počítaním, slovne zdôvodniť správnosť svojho riešenia aj vysloviť rozhodnutie o nemožnosti vyriešenia úlohy slovami toto sa nedá rozdeliť rovnako.

2. Geometria a meranie

- ✓ opíše polohu predmetu a umiestni predmet v priestore izby, domu, ihriska, na papieri a podobne pomocou slov: hore, dole, vpredu, vzadu, vpravo, vľavo, nad, pod, pred, za, na, v, pri a pod.,
- ✓ určí predmet na základe opisu jeho polohy v priestore i na papieri tak, že ho pomenuje, ukáže, označí farbou, značkou,
- ✓ pomocou vhodne zvoleného predmetu (ceruzka, šnúrka do topánok, slamka, krok) odmeria dĺžku kratšej cesty, malej vzdialenosti a dĺžky iného predmetu v skutočnosti i na obrázku, povie číslo ako výsledok

merania. Pred meraním dokáže odhadnúť meranú dĺžku a odhad vysloviť číslom – počtom predmetov, ktoré použije na meranie určenej dĺžky,

- ✓ rozlíši zrakom a hmatom kocku, guľu a valec, pomenuje tieto útvary a vysvetlí, čím sa od seba odlišujú,
- ✓ postaví stavbu zo stavebnice podľa predlohy na obrázku aj podľa postavenej stavby v skutočnosti,
- ✓ rozlíši zrakom a hmatom kruh, štvorec, trojuholník a obdĺžnik, pomenuje tieto útvary a vysvetlí, čím sa od seba odlišujú,
- ✓ z rôznych skladačiek, ktoré obsahujú aj štvorec, trojuholník, obdĺžnik, kruh poskladá obrázok podľa predlohy alebo na určenú tému, napríklad kvet, dom, auto,
- ✓ aspoň približne nakreslí štvorec, trojuholník, obdĺžnik, kruh,
- ✓ pomenuje a nakreslí rovnú a krivú čiaru v rôznych smeroch (vodorovnú, zvislú, šikmú), ale aj pri hľadaní ciest v bludisku, labyrinte, pri spájaní predmetov a pod.,
- ✓ manipuláciou s predmetmi alebo iba zrakom porovná dva predmety podľa dĺžky, výšky, šírky, hrúbky, veľkosti, pričom používa slová: dlhší, kratší, širší, užší, vyšší, nižší, hrubší, väčší a pod.,
- ✓ usporiada (zradí) podľa dĺžky, výšky, šírky, hrúbky, veľkosti tri predmety, pričom určí predmet, ktorý je napríklad najkratší, najdlhší, najväčší, najmenší, najtenší, najhrubší.

3. Logika

- ✓ manipuláciou s predmetmi alebo vyznačením na obrázku vytvorí skupinu predmetov s rovnakou vlastnosťou, ktorú dokáže pomenovať alebo ju dokáže určiť vo vytvorenej skupine,
- ✓ vytvorenú skupinu objektov roztriedi na dve/tri skupiny podľa farby, podľa tvaru alebo veľkosti, pričom žiaden z predmetov v skupine nemôže zostať nezaradený,
- ✓ v hre a bežných situáciách rozhodne o pravdivosti vysloveného jednoduchého tvrdenia slovne je/nie je to pravda; áno/nie, pričom svoje rozhodnutie zdôvodní odpoveďou na otázku Prečo si to myslíš?,
- ✓ pokračuje vo vytvorenom vzore z reálnych predmetov i na obrázku podľa pravidla tak, že celý vzor zopakuje aspoň raz, alebo doplní do radu jeden objekt, ktorý bude podľa pravidla nasledovať. Slovom vysvetlí pravidlo vytvoreného vzoru.

4. Práca s informáciami

- ✓ postupuje podľa vopred naplánovaných krokov (napr. podľa obrázkového plánu hľadá „poklad“),
- ✓ vytvorí plán krokov za nejakým cieľom a postupuje podľa neho (napríklad obrázkový plán cesty k pokladu),
- ✓ pozmení a naplánuje postupnosť krokov tak, aby dospelo k rovnakému výsledku rôznymi cestami (napríklad naplánuje rôzne cesty k pokladu),
- ✓ nakreslí a vyfarbí jednoduchý obrázok, vyberie a umiestni obrázky v dostupnom grafickom editore.

C. Človek a príroda

Čo by malo dieťa zvládnuť:

1. Rastliny

- ✓ opíše, čím sa rastliny na seba podobajú a v čom je možné pozorovať ich rôznorodosť,
- ✓ rozpozna vybrané poľnohospodárske rastliny, pričom pozná ich potravinový a/alebo technický úžitok,

- ✓ zo semena vypestuje rastlinu, pričom aplikuje poznatky o tom, čo rastlina potrebuje na klíčenie a následne pre svoj rast.

2. Živočíchy

- ✓ opíše, čím sa živočíchy na seba podobajú a v čom je možné medzi nimi pozorovať rozdiely,
- ✓ rozpozna vybrané živočíšne druhy a ich mláďatá,
- ✓ uvedie príklad úžitkových živočíchov a špecifikuje samotný (nielen potravinový) úžitok.

3. Človek

- ✓ pomenuje jednotlivé časti svojho tela,
- ✓ jednoducho vysvetlí niektoré základné princípy fungovania svojho tela – dýchanie, krvný obeh, trávenie, vylučovanie a zmyslové vnímanie.

4. Neživá príroda

- ✓ pozná význam vody a vzduchu pre rastliny, živočíchy a človeka,
- ✓ vysvetlí, kde všade sa voda a vzduch nachádzajú,
- ✓ jednoducho opíše Zem ako planétu, ktorá je súčasťou širšieho vesmíru.

5. Skúmanie prírodných javov

- ✓ vie, že príroda sa počas roka mení, dokáže opísať zmeny postupom ročných období, pričom sa spolieha na svoje skúsenosti,
- ✓ dokáže samostatne skúmať vybrané prírodné javy, pričom vie formulovať zo skúmania jednoduchý záver, ktorý z pozorovania vyplýva.

D. Človek a spoločnosť

Čo by malo dieťa zvládnuť:

1. Orientácia v čase

- ✓ na základe zmien vo vonkajšom prostredí odhadne, kedy sa musí vstávať a kedy ísť spať,
- ✓ znázorní sled udalostí dňa zobrazením činností a obrázkovou časovou priamkou ich postupnosti,
- ✓ zvládne spolu s dospelým zopakovať výrazné činnosti, ktoré sa udiali včera, dnes,
- ✓ vymenuje dni v týždni, avšak na úrovni recitovania dlho trénovanej riekanky, ✓ na základe znakov ročných období vníma cyklickosť roka,
- ✓ odpovie na otázku koľko má rokov, koľko rokov bude mať na ďalšie narodeniny,
- ✓ používa slová ako pondelok, lebo má krúžok alebo obľúbený program v TV; december, lebo sú Vianoce; pol štvrtej, lebo príde otec z práce a pod.

2. Orientácia v okolí

- ✓ opíše a jednoducho zakreslí priestor, v ktorom sa nachádza, ktorý navštevuje (detská izba, trieda, ihrisko a pod.),
- ✓ zapamätá si trasu, keď ňou často prechádza a trať tak na známe miesto,
- ✓ opíše cestu na vybrané miesto s použitím správnych predložiek, resp. pomenovaním orientačných bodov, ktoré ho zaujmú: ulice (názvy), rôzne budovy, prevádzky(obchody, inštitúcie), sochy, parky, atď.,

- ✓ jednoducho vysvetlí, na čo a v akých situáciách sa používa mapa alebo kompas,
- ✓ na základe zrakovej pamäte zakreslí objekty a trasu a vytvorí jednoduchú detskú mapu (dieťa nerozumie perspektíve, preto sa neočakáva zobrazenie náhľadu zhora).

3. Dopravná výchova

- ✓ na základe dramatizácie označí spôsob nevhodného správania sa v dopravnom prostriedku, zdôvodní riziká takéhoto správania,
- ✓ na základe osobnej skúsenosti opíše vybrané dopravné prostriedky verejnej dopravy (autobus, trolejbus, električka, vlak...) a pomenuje základné rozdiely medzi nimi,
- ✓ vysvetlí, v čom spočíva práca vodiča vybraného dopravného prostriedku a zdôvodní jej význam.

4. Geografia okolia

- ✓ opíše krajinu použitím slov ako pole, háj, vrch a pod. v závislosti od toho, čo ho obklopuje,
- ✓ určí, čo je potok/rybník/jazero a kde sa v obci nachádza,
- ✓ určí názvy vrchov/pohorí, ktoré vidí voľným okom; na ktoré vystúpi počas túry,
- ✓ identifikuje v priestore turistickú značku, vysvetlí, na čo nám slúži.

5. História okolia

- ✓ pozná kaplnku, zrucaninu, kaštieľ, pamätnú izbu, sochu, starú lipu alebo inú dominantu, či historickú pamiatku svojej obce,
- ✓ prerozpráva príbeh/povešť prispôsobenú jeho veku,
- ✓ na základe vlastného pozorovania opíše rozdiely medzi súčasným odevom a odevom našich predkov, náradím, nástrojmi, nábytkom a pod.,
- ✓ na základe vlastnej skúsenosti s oslavou opíše a vysvetlí vybrané kultúrne zvyky a tradície.

6. Národné povedomie

- ✓ rozlíši slovenský znak spomedzi iných, pomenuje ho, vymenuje jeho farby; nakreslí ho, prípadne porovná so znakom inej krajiny,
- ✓ uvedie príklad, kde môžeme slovenský znak vidieť,
- ✓ vysvetlí, prečo ho napríklad športovci nosia na drese. Dokáže odpovedať na otázku, podľa čoho vieme, že modrí sú „naši“.

7. Ľudia v blízkom a širšom okolí

- ✓ na základe kresby, či fotografie vymenuje jemu blízke a obľúbené osoby (aj zvieratá), opíše ich výzor, uvedie ich záujmy, obľúbené jedlá, činnosti alebo zamestnanie; zdôvodní svoj výber,
- ✓ na základe osobnej skúsenosti identifikuje príbuzenské vzťahy vo svojej rodine,
- ✓ používa rôzne spôsoby predstavenia sa, v reálnych životných situáciách pozoruje a hodnotí gestá, mimiku, či očný kontakt,
- ✓ prijíma odlišnosti ako bežný prejav života a uvedomuje si svoju jedinečnosť (jazyk, obliekanie, spôsob trávenia voľného času v rodine a pod.).

8. Základy etikety

- ✓ na základe vzoru dospelého používa zdvorilostné frázy (nech sa páči, prosím, ďakujem, s dovoľením, smiem poprosiť), ktoré sa uplatňujú v reálnych situáciách,

- ✓ vymenuje, zdôvodní a nasleduje pravidlá, ktoré sa uplatňujú v kolektíve/v rodine, vrátane pravidiel stolovania alebo obliekania,
- ✓ dokáže prispieť svojim návrhom do diskusie, v ktorej sa kolektívne dohadujú pravidlá spolužitia a spôsoby trestania ich porušovania.

9. Ľudské vlastnosti a emócie

- ✓ na základe pozorovania prejavov správania ľudí pomenuje rôzne ľudské vlastnosti,
- ✓ dokáže uviesť iný príklad, ako sa daná vlastnosť v správaní prejavuje,
- ✓ opíše a pomenuje emócie, ktoré prežíva alebo ktoré prežívajú iní ľudia a uvedie, čo danú emóciu vyvolalo.

10. Prosociálne správanie

- ✓ poskytne pomoc inému, napríklad v skupinovej práci, pri hre a pod.,
- ✓ nenútene a dobrovoľne obdarováva druhých, napr. na meniny alebo na Vianoce,
- ✓ dokáže sa spravodlivo podeliť o spoločné hračky, náradie, náčinie a pod. na základe vopred dohodnutých pravidiel,
- ✓ zdôvodní, prečo nemusí vec, ktorá je jeho požičať, a zároveň jednoducho opíše dôsledky tohto rozhodnutia; dokáže uviesť príklady vecí, o ktoré by sme sa deliť nemali (použitá žuvačka, zubná kefka a pod.),
- ✓ plní si dohodnuté povinnosti; zvládne si odkladať veci/hračky na pôvodné miesto, udržiavať poriadok v skrini, či počas konzumácie jedla, rozdať/pozberať pomôcky pre iných ako súčasť zverenej úlohy a pod.

E. Človek a svet práce

Čo by malo dieťa zvládnuť:

1. Materiály, ich vlastnosti a spracovanie

- ✓ vymenuje a opíše rôzne vlastnosti materiálu (drevo a papier, sklo, kameň, piesok, hlina, plast, kov, textilie a pod.) a podľa toho ich spracúva, či používa v modelovacích, či konštrukčných činnostiach (napríklad, ak dieťa vytvára náhradu poštovej obálky, zvažuje, ktorý materiál sa dá skladať, lepiť a či sa naň dá písať),
- ✓ opíše vybrané jednoduché technologické postupy prípravy niektorých bežne používaných výrobkov (napríklad: ako sa vyrába múka z obilia, ako sa vyrába jogurt, ako sa recykluje papier, ako sa vyrába keramika),
- ✓ pracuje s materiálom tak, aby vznikol čo najmenší odpad, s nástrojmi a náradím pracuje šetrne,
- ✓ dokáže vytriediť odpad do separačných nádob odlišených zaužívanými farbami.

2. Konštruovanie

- ✓ dokáže podľa jednoduchého kresleného návrhu (schémy, náčrtu, predlohy) alebo priamo podľa kresleného postupu zhotoviť predmet,
- ✓ navrhne a vytvorí predmet podľa stanoveného účelu, vie opísať postup tvorby a aj to, ako predmet funguje (napríklad náhrada štipca, náhrada spinky na spisy, náhrada poštovej obálky, merač smeru, či rýchlosti vetra, mini katapult a pod.),

- ✓ používa správne vybrané predmety dennej potreby, elementárne náradie a nástroje dielne, či záhrady (napríklad nožnice, tupá ihla či nôž, zámok, lievik, kliešte, maticový kľúč, skrutkovač, pinzeta, hrable, lopata a pod.).

3. Remeslá a profesie

- ✓ pozná niektoré lokálne tradičné remeslá (napríklad hrnčiarstvo, košíkárstvo, tehliarstvo a pod.),
- ✓ dokáže opísať základnú pracovnú náplň vybraných profesií.

F. Umenie a kultúra – Hudobná výchova

Čo by malo dieťa zvládnuť:

1. Rytmické činnosti

- ✓ ovláda rôzne riekanky, vyčítanky, básničky, rytmizuje ich výrazne, plynulo a dodržiava tempo,
- ✓ hrou na tele (tlieskaním, plieskaním, dupaním) zopakuje počutý rytmus, pridá sa hrou na tele k spievanej piesni či počúvanej hudbe.

2. Spevácke činnosti

- ✓ zaspieva prirodzene a v primeranej sile piesne, zapamätá si ich melódiu aj text, ✓ dokáže k spevu pridať jednoduché tanečné pohyby a hru na tele.

3. Inštrumentálne činnosti

- ✓ k spievanej piesni, rytmizovanej riekanke alebo počúvanej hudbe vytvára rytmickými hračkami alebo rytmickými nástrojmi sprievod.

4. Počúvanie hudby

- ✓ sústredene počúva zvuky okolo seba, spozná zdroj zvuku, postrehne smer, odkiaľ zvuky prichádzajú,
- ✓ pomenuje tempo (rýchle, pomalé) a dynamiku (silne, slabo, ticho) skladby, vie povedať, kedy nastala zmena,
- ✓ dokáže vyjadriť pocity a predstavy z počúvanej hudby slovom, pohybom alebo výtvarne,
- ✓ dokáže rozpoznať, kto spieva (deti, muži, ženy, sólo, zbor), rozpoznať a pomenovať podľa farby zvuku hudobné nástroje (husle, gitara, klavír, píšťalka-flauta, harmonika, trúbka).

5. Hudobno-pohybové činnosti

- ✓ vyjadrí pohybom náladu a charakter piesne a hudby, o čom sa spieva v piesni alebo hudobno-pohybovej hre so spevom,
- ✓ dokáže zopakovať a zapamätať si jednoduché tanečné prvky (prísunové kroky dopredu, dozadu, do strán – tzv. jednokročka, točenie na mieste, vytáčanie v bokoch).

6. Hudobno-dramatické činnosti

- ✓ zaspieva pieseň v zmenenej hudobno-dramatickej podobe, napr. smutne, veselo, namyslene, spomalene, ako malé dieťa, ako dospelý spevák na scéne a pod.,
- ✓ k čítanej rozprávke vyberie vhodnú hudbu alebo pieseň, príbeh hudobne (spevom, tlieskaním, hudobnými hračkami, pohybom, či napodobňovaním zvukov) zahrá, dotvorí či doplní.

G. Umenie a kultúra - Výtvarná výchova

Čo by malo dieťa zvládnuť:

1. Plošné výtvarné činnosti

- ✓ poskladá z geometrických tvarov (napr. z častí papiera) figuratívny tvar (napr. postavu, zvieratko, predmet, budovu ...),
- ✓ poskladá rozstrihaný obrázok (napr. z časopisu) ako puzzle,
- ✓ dotvorí neúplný obrázok (napr. časť fotografie) vlastnou kresbou s použitím obrazotvornosti a fantázie,
- ✓ doplní kresbou (maľbou) machuľu na tvar podľa svojej predstavy.

2. Priestorové výtvarné činnosti

- ✓ modeluje základné geometrické tvary a jednoduché figúrky (postavička, zvieratko...) alebo predmety z mäkkej modelovacej hmoty,
- ✓ poskladá z rôznych materiálov (napr. prírodniny, škatuľky, drôt...) objekt alebo figúrku s použitím predstavivosti a fantázie
- ✓ poskladá jednoduchú papierovú skladačku (napr. lodičku, harmoniku, lietadlo...).

3. Výtvarné činnosti s farbou

- ✓ pomenuje základné a vymiešané farby,
- ✓ zvládne základy miešania farieb, zosvetľovanie a stmavovanie,
- ✓ opisuje pocity, ktoré v ňom vzbudzuje vnímanie farieb a používa ich na vyjadrenie pocitov podľa svojej fantázie (bez ohľadu na skutočné farby toho, čo zobrazuje),
- ✓ používa farby podľa svojej predstavivosti a pozorovania (napr. farby ovocia, zeleniny...).

4. Hrový (spontánny) výtvarný prejav

- ✓ sústredene kreslí, maľuje alebo modeluje námety/témy, ktoré ho zaujímajú,
- ✓ kreslí rôznymi kresliacimi nástrojmi (napr. ceruzkami, fixkami, kriedami, štetcom ...),
- ✓ rozpráva o svojom výtvore, čo ním chcelo zobrazit', vyjadriť, prejavuje fantáziu pri jeho opise, vie povedať o ňom príbeh,
- ✓ primerane veku a podľa svojich predstáv nakreslí postavičku človeka, zvieratka, obsahujúcu jej základné časti (hlava, končatiny, trup...) – bez nároku na proporcie (pomer veľkostí jednotlivých častí),
- ✓ kreslí uzavreté tvary (trojuholník, kruh, štvorec...), skladá z nich celky (napr. domček, zvieratko...) a vyfarbuje plochy.

5. Medzizmyslové vnímanie (synestézia)

- ✓ rozpráva o rôznych vôňach, chutiach a povrchoch a vyjadruje niektoré zmyslové podnety výtvarnými prostriedkami (nakreslí, namaľuje...),
- ✓ opisuje svoje pocity z dvoch výrazne odlišných krátkych hudobných ukážok a pokúsi sa ich vyjadriť výtvarne.

6. Vnímanie a spoznávanie umeleckých diel

- ✓ pomenuje druhy vizuálnych umení: napr. obraz, sochu, fotografiu, video a pod.,

- ✓ jednoducho (aj s použitím vlastnej fantázie) opíše konkrétne výtvarné dielo, vlastnou kresbou, maľbou alebo modelovaním naň reaguje.

H. Zdravie a pohyb

Čo by malo dieťa zvládnuť:

1. Zdravie a zdravý životný štýl

- ✓ jednoducho vysvetlí, prečo je pohyb dôležitý pre človeka,
- ✓ vie rozlíšiť nesprávne držanie tela (hrbenie sa v sede, v stoji),
- ✓ opíše ochorenie, s ktorým už malo skúsenosť, jeho priebeh a jednoducho vysvetlí, ako sa prenáša ochorenie a ako prenosu predchádzať,
- ✓ vymenuje zdravé a nezdravé potraviny, jednoducho opíše rozdiely medzi nimi.

2. Hygiena a sebaobslužné činnosti

- ✓ má osvojené základné hygienické návyky, ako umývanie rúk, čistenie zubov, používanie toalety,
- ✓ dokáže sa samostatne obliecť a obuť, zaviazať si šnúrky na topánkach, zapnúť gombíky a zips na oblečení,
- ✓ pije z hrnčeka, pohára a fľaše, používa pri jedle príbor, dokáže si samostatne nakrájať jedlo na tanieri a pri stolovaní udržiava primeranú čistotu,
- ✓ udržiava poriadok vo svojom okolí, po jedle či hraní si samostatne upratuje priestor.

3. Pohyb a telesná zdatnosť

- ✓ pri cvičení dokáže napodobniť správne držanie tela v rôznych polohách a postojoch podľa ukážky dospelého,
- ✓ zvládne chôdzu a beh (rýchly a pomalý) v rôznom prostredí, cez primerané umelé a prírodné prekážky,
- ✓ zvládne skok znožmo do diaľky a do výšky, preskakuje znožmo prekážky a kombinuje beh a skoky v rôznych cvičeniach a pohybových hrách bez straty rovnováhy,
- ✓ udrží rovnováhu na jednej nohe, zvládne spraviť lastovičku a prejde chôdzou po lavičke alebo kladinke smerom vpred a vzad,
- ✓ lezie vpred a vzad po štyroch, dokáže bezpečne vyliezť a zliezť po rebrine alebo po rebríku,
- ✓ hádže loptu jednoručne a obojručne, zvládne obojručne chytiť hodenú alebo odrazenú loptu, trafi loptou cieľ,
- ✓ primerane veku manipuluje s rôznym náčiním (švihadlo, krúžky, šatky, stuhy),
- ✓ dokáže urobiť prevaly bokom (váľanie sudov) v oboch smeroch, kotúľ vpred,
- ✓ imituje tanečné kroky podľa ukážky na hudobný sprievod, improvizuje, pohybom reaguje na zmenu tempa a rytmu,
- ✓ dodržiava pravidlá v pohybových hrách, chápe význam pravidiel,
- ✓ zvládne turistickú prechádzku v blízkom okolí.

4. Sezónne aktivity a kurzy (podľa dostupnosti podmienok, prostredia, či možnosti zabezpečenia kvalifikovaného inštruktora)

- ✓ bezpečne zvládne jazdu na rôznych prostriedkoch (odrážadlá, trojkolky, bicykle),

- ✓ zvládne základné lyžiarske (stoj na lyžiach, jazda „v pluhu“, zastavenie), plavecké (dýchanie, splývanie, ponáranie, skoky, orientácia pod vodou) a korčuliarske zručnosti (stoj na korčuliach, odrážanie jednou nohou, jazda, zastavenie).